

МКОУ «Кульзевская СОШ»

«согласовано»
заместитель директор
по учебной работе
Гамзатовой М.И.
«30» августа 2023г.
М.И.

«утверждаю»
директор школы «МКОУ
Кульзевская СОШ»
С. Гамзатов
«9» 29 2023г.

«рассмотрено»
на заседании
методического совета
протокол №
от 30 августа 2023г.
М.И.

Рабочая программа по родному языку и литературы.

учителя родного языка и литературы

МКОУ «Кульзевская СОШ»

Гамзатовой Мадины Магомедкамиловны.

8 кл.

2023-2024г.

Авар мац 1 8 класс

№ п/п	Дарсил тема	Саг1газул кьадаp	Дарсил мурад	Рокьобе х1алт1и	Програма ялгула б кьо-моц1	Х1ужжаялгулаб кьо-моц1
1	7 кл. малъараб материал такрар гъаби. Фонетика. Лексика ва фразеология	1	1.Фонетика такрар гъабизе; 2. Раг1и цо мухъидаса цоги мухъиде, слогазде бикьун, боси раклалде швезаби; 3. Е, Ё, Ю Я х1арпал цо гъаракъ бихъизабизеги к1иго гъаракъ бихъизабизеги х1алт1изарулел раглаби раклалде швезаби 4. Лексикаялгул ва фразеологиялгул х1акъалгуль бич1чи кьей; 5. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§ 1 гьум. 3 § 2 гьум. 4	02.09	
2	Раг1ул г1уц1и ва раг1и лъугьин Морфология Раглабазул диктант	1	1. Суффиксаздагьун, к1иго раг1и, яги к1иго кьибил жубаялдагьун раглаби лъугьинари камил гъабе; 2. Журарал раглаби к1алзул ва хъвавул каламалгуль бит1ун х1алт1изаризе ругьун гъари 3. Каламалгул бут1абазул, гъезул формабазул, гьел лъугьиналгье ругел ресал раклалде швезари; 4. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§3 х1. 10 гьум. 5 §4 х1. 12 гьум.5 (лъ.)	09.09	
3	Синтаксис ва пунктуация Предложениялдаса раглабазул дандраялгул бат1алги	1	1. Предложениялдаса раглабазул дандраялгул бат1алги бич1ч1изаби; 2. Раглабазул дандраяздаса предложениял г1уц1изе ругьун гъари	§ 5 гьум. 7-11	16.09	
4	Раглабазул дандраязулги предложениязулги раглабазул бухъен. Раглабазул дандраязуль ва предложениязуль раглабазул тартиб Логикаиб ударение	1	1. Раглабазул бухъеналгул х1акъалгуль бици; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби 3. Раглабазул дандраял раглабазул цо ч1араб тартибалда лъезе ругьун гъари; 4. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби 5. Логикаиб ударениялгье г1аммаб баян кьезе; 6. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§ 6 гьум. 12-14 § 7 гьум. 15-16 § 8 гьум.17	23.09	
5	<u>Предложение</u> Хабариял, суалиял ва т1алабиял предложениял. Ах1ул предложение	1	1.Предложениялгье баян кьезе; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби 3. Хабариял,суалиял, т1алабиял предложениязул х1акъалгуль баян кьей; 4. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	3-6 предложение г1уц1изе § 9 гьум. 18-21	30.09	
6	Т1ирит1ич1ел ва т1ирит1арал предложениял	1	1.Т1ирит1аралги т1ирит1ич1елги предложениязда гьоркьоб бат1алги бихъизабизе; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул ва хъвавул калам цебет1езаби	§ 10 гьум. 22-24	07.10	

7	Диктант	1	1. Табигаталъул хиса-баси кинаб бугебали цалдохъабазда бихъизе лъай; 2. Табигат цунизе ва гьелде рокы жегі цикікінаби; 3. Цалдохъабазул калзул ва хъавул калам цебетіезаби		14.10	
8	<u>Предложениялъул бетлерал членал.</u> Подлежащее Сказуемое. РагIабазул диктант Гадатаб глаголияб сказуемое	1	1. Предложениялъул бетлерал членазе гIаммаб баян кьезе; 2. Подлежащее бетлераб член букIин бичIчIизаби; 3. Цалдохъабазул калзул ва хъавул калам цебетіезаби 4. Сказуемоялге бетлераб член хIисабалда гIаммаб баян кьезе; 5. Гадатаб глаголияб сказуемоялге гIаммаб баян кьезе;	§ 11 x1 46, гьум. 26 §12 гьум. 26-27 § 14 x1 5 гьум. 29	21.10	
9	ЦIарулаб составияб сказуемое Глаголияб составияб сказуемое	1	1. ЦIарулаб составияб сказуемоялъул гIуцIиялъул бицине; 2. Цалдохъабазул калзул ва хъавул калам цебетіезаби 3. Глаголияб составияб сказуемоялъул гIуцIиялъул бицине; 4. Цалдохъабазул калзул ва хъавул калам цебетіезаби	§ 14 x1 55 гьум. 33 § 15 x1 64 гьум 34	28.10	
10	БитIараб дополнение «Чанахъабазул гамачI» Калам цебетіезаби	1	1. БитIараб дополнениялге баян кьей; 2. БитIунхъваялъул ва лъалхъул ишараби лъеялъул лъай борцине 3. Цалдохъабазул калзул ва хъавул калам цебетіезаби	§16 x1 69 гьум. 36 Изложениялге хIадуризе	11.11	
11	<u>Предложениялъул бетлерал гурел членал</u> Определение Цадахълъел	1	1. Предложениялъул бетлерал гурел членазе бичIчIи кьезе; 2. Определениялъул хIакъалъул баян кьей; 3. Цалдохъабазул калзул ва хъавул калам цебетіезаби 1. Цадахълъелалге баян кьей; 2. Цалдохъабазул калзул ва хъавул калам цебетіезаби	§ 17 x1 73 гьум. 40 §18 x1. 77 гьум. 43	18.11	
12	Хъвалсараб дополнение	1	1. Хъвалсараб дополнениялге баян кьей; 2. Предложениязда жанир хъвалсараб дополнение батизе цалдохъаби ругъун гъари	§19 x1 82 гьум. 45	25.11	
13	ХIалал БакIлъун бугеб хIал Заманлъун бугеб хIал	1	1. ХIалалге гIаммаб баян кьезе; 2. Пред. членал такрар гъари; 3. БакIлъун бугеб хIалалге баян кьезе; 4. Заманлъун бугеб хIалалге авалияб баян 5. Цалдохъабазул калзул ва хъавул калам цебетіезаби кьезе;	§ 20 гьум. 46-47 § 21 x1 88 гьум. 48	02.12	

14	Ишалъул куцлъун бугеб хIал ГIилла-мурадлъун бугеб хIал Хасел. Калам цебетIезаби	1	1. ЦIалдохъабазул кIалзул ва хъвавул калам цебетIезаби 2.Ишалъул куцлъун бугеб хIалалъул цогидал хIалаздаса бугеб батIалъи бихъизаби; 3.ХIалал такрар гъари; 4. ГIилла-мурадлъун бугеб хIалалъе бичIчи кьезе; 5. Хасалил тIабигIаталде рокъи цикIкIинаби; 6. ЦIалдохъабазул кIалзул ва хъвавул калам цебетIезаби	§ 22 гъум. 48-49 § 23 гъум. 50 § 24 хI 99 гъум.51 Сочинениялъе хIадуризе	09.12	
15	ГIадатал предложениязул тайпаби. Подлежащее баянлъичIеб предложение Подлежащее гъечIеб предложение БитIараб дополнение гъечIеб предложение	1	1.Подлежащее баянлъичIеб предложениязе авалияб бичIчи кьезе; 2.Подлежащее гъечIеб предложениязе баян кьезе; 3. БитIараб дополнение гъечIеб предложениязе баян кьезе; 4. ЦIалдохъабазул кIалзул ва хъвавул калам цебетIезаби	§ 25 гъум. 51-52 § 26 гъум.52 § 27 гъум. 53	16.12	
16	Контролияб диктант. ХIамид	1	1. ЦIалдохъабазул битIунхъваялъул ва лъалхъул ишараби лъеялъул лъай борцине	Малъараб материал такрар гъаби	23.12	
17	ЦIарлъовул предложение. Диктанталъул анализ	1	1. ЦIарлъовул предложениязе баян кьезе; 2. ЦIалдохъабазул кIалзул ва хъвавул калам цебетIезаби	§28 хI. 104 гъум. 54	30.12	
18	ТIубараб ва тIубачIеб предложение ТIубараб ва тIубачIеб предложение	1	1.ТIубачIебги тIубарабги предложениязе гъоркъоб бугеб батIалъи бихъизаби; 2. ЦIалдохъабазул кIалзул ва хъвавул калам цебетIезаби	§29 гъум. 55 Диалог гIцIизе	13.01	
19	Предложениялъул тайпа цоял членал Тайпа цоял членалгун союзал	1	1. Предложениялъул тайпа цоял членазе баян кьезе; 2. СокIкIиналъул союзал хIалтIизаризе ругъун гъари; 3. ЦIалдохъабазул кIалзул ва хъвавул калам цебетIезаби	§ 30 хI. 114 гъум.58 §31 гъум.59-60	20.01	
20	Тайпа цоял членазулъ лъалхъул ишараби	1	1.Предложениязда жанир тайпа цоял членал лъалхъул ишарабиги лъун, ратIа гъаризе ругъун гъари; 2. ЦIалдохъабазул кIалзул ва хъвавул калам цебетIезаби	§ 32 гъум. 60-61	27.01	
21	Тайпа цоял членалгун цадахъ гIамлъул рагIаби Обращение	1	1. ГIамлъул рагIабазе баян кьезе; 2. Обращениялъе гIаммаб баян кьезе; 3. Предложениязда жаниб обращение батIа гъабизе ругъун гъари 4. ЦIалдохъабазул кIалзул ва хъвавул калам цебетIезаби	§ 33 гъум.62-64 §34 хI. 135 гъум. 68	03.02	

22	Гьоркьор кколел раглаби ва предложенил Раглаби -предложениял У ва Гуро. Междометиял раглаби предложенил.	1	1. Гьоркьор колел раглабазул ва предложениязул хлакьалгьул бичичи кьей; 2. У ва Гуро раглабазе аслияб бичичи кьезе; 3. Междометиязе мисалал рачи; 4. Цалдохьабазул клалзул ва хъвавул калам цебетлезаби	§ 35 гьум. 69-71 § 35 х1. 147 гьум. 72 § 36 х1. 149 гьум. 74	10.02	
23	Калам цебетлезаби. Сали-Сулейманица циркь кьезабураб куц. Изложение	1	1. Цалдохьабазул клалзул ва хъвавул калам цебетлезаби; 2. Сали-Сулейманил ва Альбертол гламалалге кьимат кьей	Малъараб материал такрар гьабизе	17.02	
24	<u>Ратлалгьизарурал членалгун предложенил</u> Батлалгьизабураб определение	1	1. Ратлалгьизарурал членазе бичичи кьезе; 2. Батлалгьизабураб определениялге гламмаб баян кьезе; 3. Цалдохьабазул клалзул ва хъвавул калам цебетлезаби	§ 37 х1. 151 гьум. 75	24.02	
25	Батлалгьизабураб цадахълъел	1	1. Батлалгьизабураб цадахълъелалге авалияб баян кьезе; 2. Цалдохьабазул клалзул ва хъвавул калам цебетлезаби	§ 38 гьум. 85	03.03	
26	Ратлалгьизарурал хлалал Ратлалгьизарурал хлалал	1	1. Хлалал такрар гьари; 2. Ратлалгьизарурал хлалазе бичичи кьей; 3. Хлалал такрар гьари; 4. Цалдохьабазул клалзул ва хъвавул калам цебетлезаби	§ 39 гьум. 79-80 х1. 163 гьум. 80	10.03	
27	Ратлалгьизарурал членазда цадахъ хасал раглаби	1	1. Ратлалгьизарурал членазда цадахъ хасал раглабазул бичине; 2. Цалдохьабазул клалзул ва хъвавул калам цебетлезаби	§ 40 гьум. 81	17.03	
28	Диктант	1	1. Цалдохьабазул битлунхъваялгьул ва лъалхъл ишараби лъеялгьул лъай борцине	Малъараб материал такрар гьаби	07.04	
29	<u>Чияр калам бицунел кьаглидаби.</u> <u>Битлараб ва хъвалсараб калам</u> Битлараб каламгун предложенил. Гьенир лъалхъл ишараби	1	1. Битлараб каламалге авалияб бичичи кьезе; 2. Лъалхъл ишараби лъезе малги; 3. Цалдохьабазул клалзул ва хъвавул калам цебетлезаби	§ 41 гьум. 82-85	14.04	
30	Диалог. Раглабазул диктант	1	1. Диалогалге бичичи кьезе; 2. Цалдохьабазул клалзул ва хъвавул калам цебетлезаби	§ 42 гьум. 87 Диалог глуцизе	21.04	
31	Хъвалсараб каламгун предложенил. Битлараб калам хъвалсаралдалгун хиси	1	1. Хъвалсараб каламалге баян кьезе; 2. Битлараб калам такрар гьабизе; 3. Цалдохьабазул клалзул ва хъвавул калам цебетлезаби	§ 43 гьум. 88-89	28.04	
32	Цитатал ва гьенир лъалхъл ишараби	1	1. Цитатазе баян кьезе; 2. Цалдохьабазул клалзул ва хъвавул калам цебетлезаби	§ 44 гьум. 90-91	05.05	

33	Предложениялчул членал. Такрар гъари Предложениялчул тайпаби такрар гъари	1	1. Предложениялчул членал такрар гъари; 2. Предложениялчул тайпаби такрар гъари; 3. Цалдохъабазул клалзул ва хъвавул калам цебетлесаби;	Предложениялчул членал такрар гъари 10 предложение глуцлесе	12.05	
34	Контролияб диктант	1	1. Цалдохъабазул битлунхъваялчул ва лъалхчул ишараби лъеялчул лъай борцине	Малъараб материал такрар гъаби	19.05	
35	Хласил гъабиялчул дарс	1	1. 8 классалда малъараб материал такрар гъаби		26.05	

VIII классалчул цалдохъабазул лъаялдехун ва бажариялдехун ругел аслиял тлалабал

Цалдохъабазда лъезе ккола:

раглабазул дандраязул, батли-батлиял тайпабазул глдатал предложениязул, ратлалъизарурал членалгун предложениязул синтаксисияб разбор гъабизе; раглабазда гъоркъоб бугеб бухъен баян гъабизе; цо составалчул, клиго составалчул ва лъабго составалчул, тайпа цоял ва ратлалъизарурал членал, хитлабал ва гъоркъор ккарал раглаби ругел глдатал предложениял глуцлесе.

Цалдохъабазухъа бажаризе ккола:

Пунктуациялчул рахъалъан:

VIII классалда малъарал пунктограммаби ратун, гъенир лъалхчул ишараби лъезе;

тайпа цоял членал, хитлаб, гъоркъор ккарал раглаби ва междометиял, ратлалъизарурал членал ругел предложениязул лъалхчул ишараби лъезе;

кколеб баклаалда подлежащялдаги сказуемоялдаги гъоркъоб тире лъезе.

Калам глуцлиялчул рахъалъан:

культуриял ва тарихиял баклазул сурат цебетлесабулел текстазда тласан изложение хъвазе;

художествиял текстал пасихлго цлалесе; жиндирго автобиография бичине (абунги хъванги); газеталъе макъалаби, данделъиялчул протокол хъвазе;

захламаталчул темаялда ва гъ.и. тласан творческиял сочинениял хъвазе.

Авар адабият 8 класс

№ п/п	Дарсил тема	Саг1тазул кьалад	Дарсил тайпа	Дарсил мурад	Рокъобе х1алт1и	Планалъулаб кь0-моц1	Х1ужжайлъулаб кь0-моц1
1	Художествиябги г1елмиябги адабият	1	Ц1ияб дарс малъи	1.Худ. ва г1елмиябги адабияталъул бицине; 2. Авар адабияталде рокъи ц1ик1к1инаби	Гьум. 3-4 (учебн.)		
	Халкъияб к1алзул гьунар. Хиянатчи		Ц1ияб дарс малъи	1. Халкъияб к1алзул гьунаралъул асаразе авалияб баян кьезе; 2. Хияналъи г1адамасда рекъеч1еб г1амал-хасият бук1ин бич1ч1изаби 1. Мац1ихъанлъи ва бугътанлъей г1адамал балагъазде рачунезул цояб ккола ва гьеб кьисаялъуль бихъизаби; 2. Ц1алул бажари борхизаби; 3. Ц1алдохъабазул к1алзул калам цебет1езаби	Гьум 3-9 Гьум 9-10 (учебн.)		
2	Хочбар	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Кеч1 ц1али; 2. Кеч1, ролазде бикъун, ц1али; 3. Ц1алул бажари борхизаби 1. Хочбарил ях1-намусалъул, бах1арчилъиялъул к1одолъиялъул бици; 2. Ц1алул бажари борхизаби; 3. Ц1алдохъабазул к1алзул калам цебет1езаби	Гьум 9-16 п/ц1. Кесек рек1ехъе лъазабизе		
3	Калам цебет1езаби. Хочбарил образ. Сочинение	1	Калам цебет1езаби	1. Хочбарил бах1арчилъи, ях1-намусалъул к1одолъи, рух1ияб бечелъи бихъизаби; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул калам цебет1езаби			

4	<u>ХІХ гласруялзул адабият.</u> Лекция	1	Ціияб дарс малъи	<ol style="list-style-type: none"> 1. ХІХ гласруялзул адабияталъе гІаммаб баян къезе; 2. Адабияталде рокъи цІикІкІинаби 3. Хъвадарухъанасул гІумруялзул хІакъалзулъ къокъаб баян къезе; 4. Имам ГъазимухІамад щив колев ва чанабилев имам гъев кколевали баян къей; 5. ЦІалул бажари борхизаби 	Гъум. 20-21 (учебн.) Гъум 17-20		
	Имам ГъазимухІамад чІваялде			<ol style="list-style-type: none"> 1. Имам ГъазимухІамадие кочІолъ къолѐб бугѐб къимат бихъизаби; 2. МагІарулазул рахъ борхизабун, кІодо гъабун, кочІолъ бихъизаби 	Гъум 35-40 (учебн.)		
5	Инхоса ГІалихІажияв Гъекъел-мехтел	1	Ціияб дарс малъи	<ol style="list-style-type: none"> 1. ГІумруялзул хІакъалзулъ гара-чІвари; 2. Гъакълил «баракат»-бокъун гІадаллъи; мехтиялзул «тІокІлъи»- тІутІлъун гІадан лъугъин-кочІол аслияб пикру бичІчІизаби; 3. ЦІалул бажари борхизаби 	Гъум 22-25		
6	Исрапчиясде Ракъ	1	Ціияб дарс малъи	<ol style="list-style-type: none"> 1. Щибго жо инсанас исрап гъаби кочІолъ какун бугѐб куц бихъизаби. НигІматалзул къадру-къимат гъабизе кколеб букІин бичІчІизаби; 2. ЦІалул бажари борхизаби ; 3. ЦІалдохъабазул кІалзул калам цебетІезаби. 4. Инсанасул ахирияб рукъалзул бици (гъесул ахират букІуна ракулъ). Гъенир ращалула киналго; мискинавги, бечедавги, чІухІаравги, гІакъилавги, гъудул-гъалмагъги, рос-лъадиги-кочІол философия пикру бичІчІизаби 5. ЦІалул бажари борхизаби; 6. ЦІалдохъабазул кІалзул калам цебетІезаби 	Гъум 26-27 Гъум. 27 РекІехъе лъазабизе		

7	Калам цебетлезаби. Кеч1 пасих1го ц1али		Калам цебетлезаби	1. Ц1алул бажари борхизаби; 2. Ц1алдохъабазул к1алзул калам цебетлезаби			
8	Элдарилав. Росу берцин	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Шаг1ирасул г1умруялъул х1акъалъуль баян; 2. Ч1ужуг1аданалъул берцинлъи, напе к1одо гъаби-шаг1ирасул аслияб тема бук1ин бич1ч1изаби; 3. Ц1алул бажари борхизаби;	Гъум. 29-30		
	Жергъен гъартун ккана		Ц1ияб дарс малъи	1.К1игъумерчилъиялъи, гурх1ел гъеч1олъи, къарумлъи каки; 2. Эльдариласул куч1дузул аслияб тематика бихъизаби; 3. Г1адатал г1адамазул г1адег1анаб рух1ияб бечелъи, чилъи, бац1цадаб ях1- намус беццун бугеб куц бихъизаби; 4. К1алзул калам цебетлезаби	Гъум 30-33 Гъум. 43-45 (учебник.)		
9	Бакъайч1иса Ч1анк1а. Сайгидул Бат1алиде	1	Ц1ияб дарс малъи	1. Шаг1ирасул х1акъалъуль къокъаб баян къей; 2. Маг1арул г1олохъабазул бах1арчилъиялъул бицун бугеб куц бихъизаби; 3. Ц1алул бажари борхизаби; 4. Мухъдахъ япониязул рагъде рит1арал дагъистаниязул къисмат бихъизаби; 5. Щибго маг1на гъеч1еб рагъда холел бах1арзазул г1умруялда шаг1ир барахщи бихъизаби	Гъум. 35-55		

10	Тлалхлатиде	1	Цлияб дарс малъи	1.Баццладаб рокъи тладегланаб даражаялде бахинабун бугеб куц бихъизаби; 2. Цлалул бажари борхизаби; 3. Цалдохъабазул клалзул калам цебетлезаби 1. Вокъулев вихъизе ясалъул бугеб анищхъул бихъизаби. Гьелъул реклел хлал загъир гъабизе шаглирасул бугеб гьунар бихъизаби	Гъум 41-44 Гъум. 53-57 (учебн.)		
11	Хъахлалбросулъа Махлмуд. Хъахлилаб зодихъе багларбакъул нур	1	Цлияб дарс малъи	1. Шаглирасул хлакълъулъ баян къей; 2.Шаглирасул творчествоялдехун рокъи бижизаби 3. Члужугладан тладегланаб даражаялде яхинайи-аслияб кочлол пикру. 4. Цалдохъабазул клалзул калам цебетлезаби	Гъум. 46-49 Гъум. 68-69 (учебн.)		
12	Рокъул конторалъул кавуги рагъун	1	Цлияб дарс малъи	1. Баццладаб рокъиялдехун лъиклаб бербалагъи-авторасул аслияб тема буклин бихъизаби; 2. Цлалул бажари борхизаби; 3. Цалдохъабазул клалзул калам цебетлезаби	Гъум 49-51		
	Почтовой кагътиде керенги чучун		Цлияб дарс малъи	1. Рокъи инсанасул рухлияб бечелъи буклин биччлиззаби; 2. Цлалул бажари борхизаби;	Гъум 51-55		
13	Класстун къватлибехун цлали	1		Махлмудил лирика			
14	Инхелоса Къурбан. Наибзаби хлелун	1	Цлияб дарс малъи	1. Шаглирасул хлакълъул баян къезе; 2. Рагъда бахларчилъи бихъизабурал глолохъабазул бици; 3. Цлалул бажари борхизаби;	Гъум. 58-60		

15	Борхатаб магIарда Бахъа, къалам. ГIенекке йокъулей	1	ЦIияб дарс малъи	1. Къурбанил рокъул лирикаялъул бици; 1. ГIегъалда, бакъ-моцIалда, цIвабзазда, алжаналъул хIурулгIиналда йокъулей релълын гъаюн йигеб куц бихъизаби; 2. ЦIалул бажари борхизаби	Гъум. 60-64		
16	Дагъистаналъул халкъазул адабияталдаса. Къалухъа Мирза Ханасе жаваб. ГIашикъ-булбул	1	ЦIияб дарс малъи	1. ШагIирасул гIумруялъул хIакъалъуль баян кьезе; 2. Ханзабазул, бегзабазул рахIму гъечIолъи, халкъалъе зулму гъаби кочIолъ какун бугеб куц бихъизаби; 3. ТалихI къарал минскинзабазугун гIумру данде ккун, Мирзаца ахIараб кечI. Булбулалде хитIаб гъабун, ракIчучи бихъизаби	Гъум. 65-66		
17	Йирчи Гъазахъ. Векъарухъанасул кечI	1	ЦIияб дарс малъи	1. ШагIирасул гIумруялъул хIакъалъуль баян; 2. Векъарухъанасул гIумруялъул сипат- сурат бихъизаби; 3. ЦIалул бажари борхизаби;	Гъум. 67. РекIехъе лъзабизе		
18	Ятим Эмин. Васият КъватIул харбал цIалкIулел херал руччабазде	1	ЦIияб дарс малъи	1. ШагIирасул гIумру ва адабияб хIаракат; 2. Бечедаздаги мискинзабаздаги гъоркъоб шагIирас чIвалерб рухIияб гIурхъи бихъизаби; 3. Квешлъиялъул ва текълъиялъул хIакъалъуль къокъаб баян кьей. МацI гъабугеян херал руччабазде Эминил гъари. КъватIул харбаз шагIирасул гIумру хвезаби; 4. ЦIалул бажари борхизаби;	Гъум. 68- 69 РекIехъе лъзабизе		

19	Мунги АхIмaд Панaлгъаяб дуниял Шамилил суд	1	ЦIияб дарс малгъи	1. ГIумруялгъул хIакъалгъулъ баян; 2. КIиго батIияб гIумрудул гIадамазул хIакъалгъулъ бицун бугеб куц бихъизаби; 3. РитIухългъи кибго букIине кколеблгъи бичIчинаби; 4. ЦIалул бажари борхизаби; 5. Шамилил бахIарчилгъи ва къвакIи бихъизабун бугеб куц баян гъаби. БахIарчиясул цIар хехго тIибитIиялгъе гIилла цIалдохъабазда лъай;	Гъум. 71 Гъум. 70-71		
20	Класстун къватIисеб цIали. Имам Шамил.(кино)	1	Класстун къватIисеб цIали				
21	<u>XX гIасруялгъул адабият</u> ЦIадаса ХIамзат Айдемир ва Умайгъанат	1	ЦIияб дарс малгъи (лекция) ЦIияб дарс малгъи ЦIияб дарс малгъи	1. XX гIасруялгъул авар адабияталгъул авалияб баян къезе; 2. Адабияталдехун рокъи цIикIкIинаби 3. ШагIирасул гIумруялгъул хIакъалгъулъ баян къезе; 4. Творчествоялдехун рокъи цIикIкIинаби 5. Пъесаялгъулгун лъай- хъвай гъаби; 6. Ролазде бикъун, цIали; 7. Анализ гъаби	XX гIасруялгъул адабият Гъум. 100-105 (учебн.) Гъум. 72-94		
22	Айдемир ва Умайгъанат	1	Анализ гъаби	1. ГIадамазул гIумруялгъул квешал рахъал рихъизари; 2. Ролазде бикъун, цIали; 3. ЦIалул бажари борхизаби;	Гъум. 94-100		
	Пъесаялгъул анализ	1	ХIасил гъаби	1. Аслиял героязе къимат къей; 2. Инсанасул квешал рахъал къватIир чIивазаризе ХIамзатил бугеб махщел бихъизаби; 3. ЦIалдохъабазул кIалзул калам цебетIезаби	Умайгъанатил монолог реклехъе лъазабизе		

23	Гумруялгул дарсал	1	Цияб дарс малги	<ol style="list-style-type: none"> 1. Поэма цали; 2. Поэкас кьолел ругел насихатазул бичине; 3. Поэасул творчествоялдехун рокьи цикикинаби; 4. Поэмаялгул тема ва идея раги; 5. Цебесеб гелги гьанжесеб гелги дандекквезе лай; 6. Цалул бажари борхизаби; 7. Цалдохьабазул калзул калам цебетлезаби 	Гьум. 101-108 Суалазе жаваб кьезе		
24	Класстун кьватлибехун цали			Цадаса Хамзат «Хьитазул устар»			
25	Мухаммад Хуршилов. Сулахаль нугли гьабула	1	Цияб дарс малги	<ol style="list-style-type: none"> 1. Шагирасул гумруялгул хакьалгуль баянал; 2. Романалгулгун лай-хьвай гьаби; 3. Магарул халкьалгул тарихалде рокьи цикикинаби; 4. Цалул бажари борхизаби; 5. Роман цали; 6. Анализ гьаби; 7. Цалул бажари борхизаби 	Гьум. 109-150		
26-27-28	Боркьараб рагь	1	Цияб дарс малги	<ol style="list-style-type: none"> 1. Анализ гьаби; 2. Цалул бажари борхизаби; 	Гьум. 150-173		
29	Мухаммад Шамхалов. Вац.	1	Цияб дарс малги	<ol style="list-style-type: none"> 1. Шагирасул гумруялгул хакьалгуль кьокьаб баян кьезе; 2. Хабар цали 3. Ригьнада гьрокьор хутларал басриял гадатал цияб гелаль хатикь льолел руклин-хабаралгул аслияб тема буклин бичилизаби; 4. Анализ гьаби 	Гьум. 174-187		

30	Дагъисаналъул халкъазул адабияталдаса Анвар Аджиев.	1	ЦIияб дарс малъи Анализ гъаби	1. ГIумруялъул ва творчествоялъул бицине; 2. Заман аниги, дунял хисаниги, халкъалъе гIоло гIумруги рухIги къураб	Гъум. 188-200		
31	БахIарчиясул куркъби Юсуп Хаппалаев.	1		бахIарчиясе хвел букIунареблъи бихъизаби;			
32	Оцбай Халкъияб кечI Муталиб Митаров. Устар	1		3. Байрамазул хIакъалъуль бицине 4. ГIумруялъул хIакъалъул къокъаб баян; 5. ЦIалул бажари борхизаби; 6. Перил сипаталъе къимат къей; 7. ЦIалул бажари борхизаби;			
33	Калам цебе тIезаби	1		8. ЦIалдохъабазул кIалзул калам цебетIезаби			
34		1	Сочинение				
		1		«Дир анищ»			

**Лъаялъул ва бажариялъул рахъалъ VIII классалъул
цIалдохъабазда церелъолел аслиял тIалабал**

ЦIалдохъабазда лъазе ккола:

- лъазарурал асаразул ва гъезул авторазул цIарал;
- лъазарурал асаразул аслиял темаби ва гъезул гIуцIиялъул хасал рахъал;
- лъазарурал хабариял асаразул багъадуралги, гъез гIахъаллъи гъа- булел лъугъа-бахъиназул рахасги;
- адабияталъул теориялдаса баянал;
- программаялда рихъизарун ругел текстал рекIехъе лъазаризе
- .

ЦIалдохъабазухъа бажаризе ккола:

- хъвадарухъанас гIуцIарал лъугъа-бахъинал пикрудалъ гвангъун церечIезаризе;
- лъазабулеб асаралда жаниб;
- пикруябгун художествияб рахъ рагъизе сипатиял рагIабазул кIвар батизе;
- мугIалимас къураб логикияб суалалда рекъон асаралъул багъаду- разул гIамал-хасият рагъизе;
- художествиял асарал пасихIго цIализе;
- минуталда жаниб 120—130 рагIи кколеб хехлъиялда лъазарурал асарал ритIун , рагIун ва чвахун цIализе
- хабарияб асаралъе, яги гъелъул цо бутIаялъе план бахъизе;
- жиндирго кIалъаялъе план ургъизе;

- жинцаго ц1алараб асаралъе кѣимат кѣзе, гѣб асаралъул багдадураздехун, лъугъа-бахъиназдехун лъугъараб жиндирго бербалагъи загъир гъабизе